

İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Taslağı Üzerine

m a k a l e

Çetin DURUKANOĞLU
Metalurji Mühendisi

Bilindiği gibi Çalışma Bakanlığı tarafından 2005 yılında Ulusal İş Sağlığı ve Konseyi Kararı uyarınca, ülkemizdeki bütün çalışanları kapsayacak, iş kazaları ve meslek hastalıkları ile işe bağlı hastalıkları ortadan kaldırma amaçlı bir “İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Taslağı” çalışması başlatılmıştı.

GÜNÜMÜZE KADAR İŞ CİNAYETLERİ

Bu çalışmalar sürerken başta Tuzla Tersaneleri’ndeki iş kazaları olmak üzere Davutpaşa patlaması, TOKİ iş kazaları, kot taşıma işçilerinin silikozis dramları ve SSK kayıtlarına göre 2007 yılında yaklaşık 1700 iş cinayeti işçi sağlığı ve iş güvenliği gündemimizden çıkmamak üzere belleklerimizde kazındı, kazınmaya devam ediyor.

YASA NE HEDEFLİYOR?

Şu an yürürlükte olan “İşyeri Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin” İşyeri hekimlerinin hizmet süresi başlıklı 21. maddesindeki “İşyerlerinin, iş sağlığı ve güvenliği açısından hangi risk grubuna gireceği Sosyal

Sigortalar Kurumu iş kazaları ve meslek hastalıkları istatistikleri de göz önünde bulundurularak; İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü başkanlığında, Sağlık Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı ile en çok üyeye sahip işçi sendikaları konfederasyonu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türk Tabipleri Birliği ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden birer temsilcinin oluşturduğu bir komisyonun görüşleri doğrultusunda her yıl Şubat ayında Bakanlıkça belirlenir.” düzenlemesi bu taslakla ortadan kaldırılmak istenmektedir.

Bakanlık bu düzenleme ile tamamıyla çalışanları dışlayan bir düzenlemeyi gerçekleştirmeyi amaç olarak ortaya koymuştur.

YASA MÜHENDİSLERE NE GETİRİYOR?

TMMOB, Yasa taslağına yönelik görüşlerini açıkladığı “İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUN TASARISI TASLAĞI ÜZERİNE TMMOB DEĞERLENDİRMESİ” nin birinci maddesinde “İş güvenliği mühendisi ve iş yeri hekimi, işyerinde işçi sağlığı, iş güvenliği ve kaza önleme konularında asli unsurlar bu taslakta yer almamaktadır. İş güvenliği mühendisi ve işyeri hekimi taslakta yalnızca tanım olarak var -bu tanımı da kabul etmek olanaksız- bunun dışında bu kişilerin hak, yetki ve sorumluluklarına ilişkin bir ibare dahi bulunmamaktadır.” di-

yerek iş güvenliği mühendisi açısından sorunu ortaya koymuştur.

Taslakta, iş kazalarının yoğun yaşandığı KOBİ'lerde iş kazalarını önlemeye ilişkin bir yapılanma söz konusu değildir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurulu 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerleri için zorunlu kılınmış, bunun altında işçi çalıştıran işyerleri için bir düzenleme söz konusu değildir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak usulleri düzenleyen 26/9/1995 tarih ve 22416 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış (23/08/2003 tarih ve 25208 sayılı Resmi Gazete ile değişik.) Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği ile 9/3/1989 tarih ve 20103 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak yerlerine 10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik düzenlenmiştir. Sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsayan yönetmeliğin 25. maddesi uyarınca; Metalurji, Makine, Kimya ve Petrokimya sanayisinde faaliyet gösteren kuruluşların büyük bir bölümünü kapsayan "Birinci Sınıf Gayrisıhhi Müessese" lerde, işletmelerin faaliyet alanlarında mesleki yeterliliğe sahip bir sorumlu müdür çalıştırmaları zorunlu kılınmıştır.

Yine, 6269 sayılı Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkındaki Kanun'un 6. Maddesinin uygulanması ile ilgili 20/06/1966 tarih ve 12327 sayılı Resmi Gazete de yayınlanan Yönetmelik sorumlu müdürlük kavramının tanım,

kapsam yetki ve sorumluluklarını açıklayarak sorumlu müdür çalıştırma zorunluluğu bulunduran işyerlerini tanımlamıştır

Bu yönetmeliğe ek cetvelde yüksek sıcaklık teknikleri kullanan, her türlü metalurjik üretimin yapıldığı işletmeler ile cevherden metale ulaşan tesisler, arıtma, ergitme ve alaşımlandırma işlemlerinden birini ya da birden fazlasını birlikte yapan işletmeler, dökümhaneler, ısı işleme tesisleri, elektrometalurjik üretim yapan tesisler, kaplama ve yüzey işlemleri yapan işletmeler, norm tuğla, su kireci, çimento, alçı, çini, fayans, seramik, emaye, ateşe dayanıklı refrakter malzeme üretimi yapan işletmeler, şişe ve her türlü cam üretimi yapan tesisler, suni zımpara taşı, korendon, karburendum ve sert/sentetik kıymetli taşların imal edildiği işletmelerde metalurji, malzeme ve seramik mühendisi bir sorumlu müdür istihdam edilmesi zorunlu kılınmıştır.

50'nin altında çalışanın olduğu işletmelerde çalışan mühendisler işletme tarafından sorumlu müdürlük sözleşmesi imzalanarak asıl işlerinin yanında sorumlu müdür olarak atanmaktadırlar. Böylece sorumluluklarının alanı genişlemektedir. Üstelik herhangi bir eğitim almadan sorumlu müdürlük sözleşmeleri ile mühendisler bu sorumluluğun altına alınmaktadırlar. Güvencesiz çalışma koşulları, işsizlik ve örgütsüzlük gibi etmenleri de dikkate aldığımızda mühendisler hiçbir soru sormadan bu sözleşmeleri imzalamak durumunda kalmaktadırlar.

Organize sanayi bölgeleri ve KOBİ'lerin yoğunluğu göz önüne alındığında bu alanda yaygın bir konumda bulunan KOBİ'lerde çalışan

mühendisler sorumluluk yükünün altına alınmaktadırlar.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği alanında ne önermeliyiz? Ne yapmalıyız.

A. YASAL MEVZUAT

Bir bütün olarak çalışanların örgütlerinin içinde olmadığı hiçbir düzenleme kabul edilmemeli (örgütümüz TMMOB'nin ve TTB'nin komisyondan çekilmesi doğru bir tutumdur.), bu önlemlerin alınmasında eski yasada olduğu gibi işverenin sorumlu olduğu vurgulanmalı, sendikaların yanı sıra TTB ve TMMOB'nin de işçi sağlığı ve güvenliğinin asli unsuru olarak kabulü için mücadele edilmelidir.

B. ÖRGÜTLENME VE MÜCADELE

Bu alanda çalışan diğer emek örgütleri ile birlikte çalışılmalı ve bir mücadele platformu oluşturulmalıdır. Bunun için İstanbul Tabip Odasının çağrısı ile oluşan ve İstanbul'da yapılan panel forumun tartışmalarından çıkan sonuçlar ışığında birlikte mücadelenin biçim ve örgütlenmeleri tartışılmalıdır.

Eldeki bilgilerin derlenip toparlandığı bir işçi sağlığı ve iş güvenliği belge merkezi oluşturulması için çaba sarf edilmeli, yıllık alan raporları hazırlanmalıdır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanında çalışma grupları (İstanbul İKK İşçi sağlığı ve İş Güvenliği çalışma grubu) ve atölyeler (İstanbul'da Kimya, Gıda, Ziraat, Çevre ve Metalurji MO İstanbul Şubelerine üye mühendislerinden oluşan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Atölyesi) oluşturularak, alanda çalışacak mühendisler bilgi açısından donatılmalı ve yenileri yetiştirilmeli, bu çalışmaların sendikalarla birlikte, işçilerin çalışma koşullarındaki iyileştirmelere odaklanması hedeflenmelidir.

Biz Metalurji Mühendisleri Odası olarak, TMMOB birimleri ile birlikte bu sürecin bir parçası olmaya, meslektaşlarımızla birlikte işçilerin ve tüm çalışanların çalışma ve yaşam koşullarının geliştirilmesi mücadelesinde yer almaya özen göstereceğiz.